

Bildande av legelvårre naturreservat i Jokkmokks kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra legelvårre naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt MB m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 7).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade vildmarkskaraktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand, men kantzoner till sjöar och vattendrag ska skyddas från brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen med dess stora biologiska mångfald och de värdefulla vattenmiljöerna. Områdets goda möjligheter att uppleva och nyttja orörd natur för friluftsliv är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs. Vandringshinder och ohållbart fiske innebär också hot mot områdets värdefulla vattenmiljöer.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar, samt skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar, med undantag för åtgärder med tillstånd enligt A 15,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, till exempel genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, till exempel genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon utanför väg, med undantag för körning till och från ströängar med tillstånd enligt A 13, samt
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn,
13. köra i terrängen till och från ströängsskiften i reservatet i samband med jord- och skogsbruksåtgärder,
14. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande,
15. i för rennäringen viktiga betesmarker där renskötsel bedrivs i enlighet med rennäringslagen (1971:437) genomföra utglesning av trädskiktet. För att tillstånd ska kunna meddelas krävs att det sker i begränsad omfattning och i bestånd med låga naturvärden, till exempel i täta yngre bestånd, samt att staten äger marken,
16. bedriva undersökningsarbete enligt minerallagen (1991:45), inom området som visas på kartan i Bilaga 5, samt

17. framföra motordrivna fordon i terrängen i enlighet med 1 § andra stycket punkt 7 i terrängkörningsförfordningen (1978:594) i syfte att genomföra nödvändiga transporter i samband med undersökningsarbete inom området som visas i Bilaga 5.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,
4. stängsling, röjning av ungskog samt katning, ringbarkning och veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll av väg, anläggande och underhåll av eventuella parkeringsplatser, fågeltorn, raststugor, torrdass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att till exempel gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner,

6. framföra motordrivna fordon utanför väg, samt
7. sätta upp tavla, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med organiserad friluftslivsverksamhet såsom skidlopp eller motsvarande.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

8. ändra banläggning av befintliga skidspår och servicespår inför arrangerande av längdskidåkningstävling, som inte innefattar befintliga vägar. Vid beslutstillfället gäller sträckan i Bilaga 6. Efter givet tillstånd gäller undantag 9 på den nya sträckan,
9. sätta upp snöstaket på vindutsatta områden i samband med banläggning av skidspår och servicespår inför arrangerande av skidtävling.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6§ MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 4,
3. underhåll av byggnader, broar, stigar, leder, eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6

§ MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,

4. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
5. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå,
6. plockning av bär och matsvamp,
7. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
8. användande av terrängskoter, till exempel fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
9. pistning och röjning av sly i samband med banläggning inför arrangerande av längdskidåkningstävling. Undantaget gäller vid för tillfället tillståndsgiven sträckning enligt föreskrift C8.
10. framförande av terrängskoter på barmark, utanför väg, i samband med banläggning inför arrangerande av längdskidåkningstävling, efter beviljad dispens enligt terrängkörningslagen (1975:1313),
11. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader,
12. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, tillvarata fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad, samt
13. fastighetsägare att utföra jord- eller skogsbruksåtgärder på ströängar inom reservatet.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Vid åtgärder som väsentligen kan ändra naturmiljön och som inte omfattas av förbud enligt naturreservatets föreskrifter ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB. Exempel på sådana större åtgärder är trädsäkring, fällning av fler än enstaka träd, fällning av grova eller särskilt skyddsvärda träd, flytt av liggande döda träd, uppförande av anläggningar och större markanläggningar, terrängkörning som riskerar körsador eller störning av känsliga vattendrag, byte av vägtrummor, dikesrensning, rensning efter omfattande stormfällning.

Länsstyrelsen upplyser om att åtgärder som omfattas av renskötselrätten inte förbjuds av föreskrifterna. I vissa fall uppstår krav på tillstånd, respektive samrådspåikt för att säkerställa att åtgärderna inte går emot reservatets syfte.

Beskrivning av ärendet

De höga naturvärdena inom Iegelvärre naturreservat uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003–2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 områden som skyddsvärda.

Under år 2005 genomfördes ett fördjupat samråd med Statens fastighetsverk (SFV) med premisen att SFV skulle bevara de skyddsvärda områdena genom frivilliga avsättningar. I försök att nå en överenskommelse ritades gränserna för områdena om. Områdena minimerades för att följa beståndsgränser samtidigt som delar med något lägre naturvärden ritades bort. Någon överenskommelse nåddes dock aldrig och länsstyrelsen och Naturvårdsverket publicerade kompromissförslaget i Naturvårdsverkets rapport 5573 (2006).

Regeringen föreslog i prop. 2008/09:214, Hållbart skydd av naturområden, att de skyddsvärda områden på SFVs marker som

pekats ut i denna rapport, ska skyddas som naturreservat och marken ska överföras till Naturvårdsverket. Sydöstra delen av Iegelvárre naturreservat är ett av dessa områden. Medgivande av överföringen av förvaltningsansvaret från SFV till Naturvårdsverket för ovanstående områden gjordes av Regeringen den 9 september 2010. Bildandet av Iegelvárre naturreservat sydöstra del är ett resultat av detta regeringsbeslut.

År 2018 gjordes en paketuppgörelse mellan Naturvårdsverket, Jokkmokks sockenallmänning och Sveaskog. Naturvårdsverket köpte 11 planerade naturreservat från Jokkmokks sockenallmänning som i sin tur fick köpa marker från Sveaskog för motsvarande värde. Inom dessa Sveaskogsmarker fanns 18 områden med så höga naturvärden att Naturvårdsverket valde att köpa in dem av Sveaskog innan resterande delar övergick i allmänningens ägo. Nordvästra delen av Iegelvárre naturreservat är ett av de områden som Naturvårdsverket köpte av allmänningen.

År 2021 inventerades ytterligare ett område på Jokkmokks sockenallmänningens mark, sydväst om sjön Balvak. Förhandling om ersättning inleddes under 2024 och samma år slöts en överenskommelse om intrångsersättning mellan länsstyrelsen och Jokkmokks sockenallmänning.

Norr om sjön Juohkojávrásj ingår ett litet område på åtta hektar. Detta ägs av Statens fastighetsverk och omfattas av regeringsbeslutet om fjällnära skogar M2022/01240.

Våtmarkerna i Iegelvárre inventerades av länsstyrelsen på uppdrag av Naturvårdsverket under den nationella Våtmarksinventeringen (VMI) och konstaterades ha vissa till höga naturvärden. År 2013 genomförde länsstyrelsen en åtgärdeskartering av Bälkasjáhkå, som visade sig hysa höga limniska naturvärden.

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Jáhkågaska tjiellde, Tuorpon sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund (SSR). SSR meddelar att de avstår konsultation. Sametinget avstår konsultation i ärendet och hänvisar till deras synpunkter i tidigare konsultationer om bildande av naturreservat år 2023 och 2024. Tuorpon sameby har begärt konsultation men inte inkommit med några synpunkter.

Prospektering efter mineral är en omfattande verksamhet i länet. Den aktiva prospekteringen i anslutning till järnmalmsfyndigheten Kallak, som i dag utgör riksintresse för värdefulla ämnen och material och som gränsar till reservatet har pågått i nära två decennier. Upptäckten av mineraliseringen skedde på 1940-talet. Naturreservatet berör delar av tre gällande undersökningstillstånd enligt minerallagen; Parkijaure nr 6, Parkijaure nr 7 och Parkijaure nr 8. Alla tillstånden innehas av Jokkmokk Iron Mines AB och avser järn som förekommer i berggrunden. Jokkmokk Iron Mines AB har prospekterat i området sedan 2019 och planerar fördjupade undersökningar inom området som överlappar med naturreservatet. Beslutet om reservatsbildning har föregåtts av en dialog med bolaget och bolaget har även förelagts att yttra sig över förslaget till beslut. Deras yttrande redogörs för under *Synpunkter på förslaget* nedan.

Sedan år 2016 arrangeras längdskidåkningstävlingen Nordenskiöldsloppet genom reservatsområdet. Beslutet om reservatsbildning har föregåtts av en dialog med arrangörerna, som även har förelagts att yttra sig över förslaget till beslut. Dialogen med arrangörerna har lett till att tre nya föreskrifter har tillförts beslutet. Arrangörerna av Nordenskiöldsloppet har inga invändningar mot reservatsbildningen.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget, Försvarmakten, Sveriges geologiska undersökningar (SGU) och Svenska Samernas Riksförbund (SSR).

Skogsstyrelsen ser det aktuella området lämpat för reservatsbildning då det innehåller stora arealer av nyckelbiotoper och höga naturvärden. Försvarmakten har inget att erinra i ärendet. Sametinget, SGU och SSR har inkommit med yttranden vilka redogörs för under *Synpunkter på förslaget* nedan.

Statens fastighetsverk (SFV), Jåhkågaska tjiellde, Tuorpon sameby, innehavare av officialservitut och alla delägare i mark- och vägsamfälligheter har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. SFV har inkommit med ett yttrande som redogörs för under *Synpunkter på förslaget* nedan.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Jokkmokks kommun, vilken redogörs för under *Synpunkter på förslaget* nedan.

Begäran om samråd har skickats till Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Både Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten tillstyrker förslaget.

Synpunkter på förslaget

Sametinget

Sametinget framför i sitt yttrande att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet och att berörda samebyar ska få inflytande i bildandet av naturreservatet. Sametinget påpekar även att skyddad natur gagnar renbetesmarker. Vidare framför Sametinget att det samiska kulturarvet, både i form av fysiska lämningar och det immateriella kulturarvet i form av exempelvis berättelser, traditioner och beskrivande naturnamn även bör beaktas vid naturreservatsbildande.

Sametinget framför även att det samiska nyttjandet av land och vatten bidrar till att uppnå flera av Sveriges miljömål. Samt att renbete kan ha positiva effekter på biologisk mångfald. Sametinget menar att renbete bidrar till att uppnå naturreservatets syfte.

Sametinget lyfter att det är viktigt att föreskrifterna inte hindrar samisk markanvändning, att renbetet inte får påverkas negativt samt att framkomligheten för renarna och rensköterna inte får hindras. Sametinget påpekar vikten av att samråd ska genomföras med berörd sameby inför skötselåtgärder som kan medföra påverkan på förutsättningarna för renskötseln.

Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Svenska samernas riksförbund

SSR framför i sitt yttrande att det är viktigt att bildandet av reservatet inte orsakar olägenhet för renskötseln. SSR ser positivt på den generella föreskriften där samebyn ges möjlighet att under vissa omständigheter flytta på fallna träd och röja sly till förmån för renskötseln. SSR har uppmärksammat att denna möjlighet endast ges inom reservat på statens mark och begär ett förtydligande av orsaken till detta, samt svar på om det finns möjlighet att införa detta undantag även på privat mark. Slutligen skriver SSR att det är av stor vikt att Länsstyrelsen beaktar vad berörd sameby framför

gällande förslag till beslut och skötselplan. Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter*.

Sveriges geologiska undersökning

SGU avstyrker bildande av naturreservatet då det föreslagna reservatsområdet sammanfaller med ett utpekat riksintresse för värdefulla ämnen och material (järnmalmsfyndigheten Kallak) enligt 3 kap. 7 § miljöbalken, samt berörs av följande gällande undersökningstillstånd enligt minerallagen (1991:45): Parkijaure nr 7 (Parkijaure nr 6 och Parkijaure nr 8). Undersökningstillstånden avser undersökningar efter järn i berggrunden.

SGU delar inte länsstyrelsens bedömning att det föreslagna naturreservatet inte påverkar riksintresset. Detta då det begränsar möjligheten att utvinna fyndigheten genom att eventuella framtida verksamhetsytor begränsas. Syftet med SGU:s utpekanden av fyndigheter som riksintresse är att dessa ska kunna utvinnas.

SGU lyfter även att behovet av försörjningstrygghet gällande metaller och mineral har ökat markant under senare tid och att tillgång till metaller och mineral är en förutsättning för den gröna omställningen, vilket särskilt lyfts fram av EU-kommissionen genom bl.a. förordningen om kritiska råmaterial (EU 2024/1252). En förutsättning för all framtida gruvverksamhet är möjligheten att kontinuerligt skaffa ny kunskap om geologin och malmbildningsprocesserna i jordskorpan för att kunna identifiera malmpotentiella områden.

SGU framför vidare att prospektering i allmänhet ger obefintlig eller mycket liten påverkan på mark och omgivning i inledningsskedet. Det är i regel först i ett senare skede att mer ingripande undersökningar görs som kan orsaka större påverkan. Dessa undersökningar utförs dock, enligt SGU, bara om tidigare utförda undersökningar visat att det kan finnas något av ekonomiskt intresse i berggrunden. Den geologiska informationen från undersökningsarbeten kan även bidra med viktig information om området, som kan ha en stor betydelse för andra intressen i samhället, t.ex. infrastruktur och byggande.

För att underlätta SGU:s arbete och minska länsstyrelsens administrativa börda, efterfrågar SGU slutligen att det ska framgå tydligt av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet undantas

från A och C-föreskrifterna. SGU menar vidare att de geologiska undersökningarna ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, och att SGU:s undersökningar generellt inte är av sådan art att de strider mot det naturbevarande syftet med naturreservatet.

Yttrandet bemöts gemensamt med Jokkmokk Iron Mines AB:s yttrande i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter, Mineralintressen*.

Jokkmokk Iron Mines AB

Jokkmokk Iron Mines innehar undersökningstillstånden Parkijaure nr 6, 7 och 8, som alla delvis överlappar reservatsområdet. Undersökningstillstånden avser järn, men i relativ närhet till reservatet har betydande halter av koppar, zink, silver och guld påträffats. Norr om reservatsområdet innehar bolaget även bearbetningskoncession för området Kallak K nr 1, samt undersökningstillstånden Kallak nr 101 och Kallak nr 102. Samtliga avser järn. Kallak nr 1 utgör även riksintresse för värdefulla ämnen och material.

Bolaget skriver i sitt yttrande att naturreservatsbildningen påtagligt kommer att försvåra utvinningen av mineral inom riksintresset. Enligt bolaget skulle bildande av naturreservatet strida mot förbudet att vidta åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av värdefulla ämnen och material inom riksintresseområdet. Bolaget delar inte Länsstyrelsens bedömning att utpekandet är förenligt med hushållningsbestämmelserna, vare sig avseende det område som utgör riksintresse för värdefulla ämnen och material eller för övriga områden med kända mineraliseringar. Vad gäller de senare anser bolaget att Länsstyrelsen inte har gjort någon bedömning alls om beslutets förenlighet med hushållningsbestämmelserna eftersom dessa områden är långt större än de som utgör riksintresset.

Även åtgärder utanför ett riksintresseområde kan innebära en påtaglig skada på riksintresset. Ytterligare ett reservat i området riskerar enligt bolaget att påverka utfallet av den miljötillståndsprocess som krävs för att få ett miljötillstånd för den planerade gruvan i Kallak. Reservatsbeslutet riskerar även att enligt bolaget inverka negativt på nyttjandet av bolagets bearbetningskoncession, samt försvåra fortsatt projektering inom och i anslutning till koncessionsområdet.

Enligt bolaget riskerar bildandet av reservatet med nuvarande föreskrifter att leda till att tidigare prospekteringsinsatser går förlorade, samt att på ett betydande sätt att försvåra eller omöjliggöra framtida undersökningar och eventuell utvinning av mineralfyndigheter genom gruvverksamhet i första hand inom reservat, men även i dess närhet. Med mindre sannolikhet att etablera en gruva följer en lägre villighet att undersöka områdets malmpotential. Genom att bilda naturreservatet i nuvarande skede anser bolaget att en avvägning mellan mineralintresset och områdets naturvärden i praktiken omöjliggörs, eftersom tillräcklig information om områdets malmpotential inte kommer att kunna skaffas. Genom att avvakta med reservatsbeslutet skapas enligt bolaget möjlighet för en fullgod avvägning mellan naturvärden och nyttan av de malmtillgångar som kan komma att upptäckas i området. Det är enligt bolagets uppfattning särskilt viktigt att säkerställa att tillräckligt beslutsunderlag kan tas fram innan långsiktiga markanvändningsbeslut fattas.

I sitt yttrande tar bolaget även upp regeringens beslut den 30 april 2026 (KN2023/03630) om att upphäva beslutet om bildande av Bratt-Gallabergets naturreservat i Bodens kommun. Jokkmokk Iron Mines AB anser att motsvarande beslut och bedömning bör göras i Iegelvårre eftersom de anser att förutsättningarna är mycket likartade.

Bolaget anser även att Iegelvårres naturvärden redan skyddas mot exploatering genom att marken till största delen ägs av Naturvårdsverket och att länsstyrelsen på uppdrag av Naturvårdsverket har möjlighet att förvalta området på ett sådant sätt att naturvärdena i området kan bevaras. De ser därför ingen anledning att fatta ett förhastat beslut på bristfälligt underlag.

Jokkmokk Iron Mines AB anför att, om länsstyrelsen anser att reservatsbildningen inte kan vänta till dess att det har konstaterats att det inte finns någon brytvärd fyndighet inom området, bör gällande prospekteringstillstånd, kända och förväntade mineraliseringar och prospekteringsmål undantas från reservatsbildningen med en buffertzona om en kilometer från vardera område. Under alla omständigheter anser bolaget att reservatsföreskrifterna explicit behöver tillåta undersökningsarbete enligt minerallagen samt nödvändiga åtgärder för ändamålsenligt arbete, inhämtning av prover och genomförande av inventeringar inför ansökningar enligt minerallagen och miljöbalken samt

gruvverksamhet inklusive utvinning av metall och mineral och uppförande av tillhörande infrastruktur, allt under förutsättning att erforderliga tillstånd inhämtats.

I sitt yttrande framför bolaget att det är olyckligt att samrådsprocessen inträffar i ett så pass sent skede och önskar att dialogen om föreslagen naturskyddsåtgärd inträffat långt tidigare.

Bolaget efterfrågar även en samlad konsekvensanalys av den kumulativa påverkan som föreslagna och planerade naturreservat i Norrbotten kan ha på Sveriges och EU:s framtida tillgång till mineral.

Yttrandet bemöts gemensamt med SGU:s yttrande i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter, Mineralintressen*.

Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverk skriver att de fortsatt kommer förvalta några ströängar och två områden mellan Lismekullen och Sjlaptåjävvre som är omringade av reservatet. För de två områden är det viktigt att åtkomst och vägfrågan är löst i och med förrättningen. SFV framför att det är viktigt att vägarna som länsstyrelsen hänvisar till är tydligt utmärkta på en karta. Om vägarna går på mark som SFV förvaltar är det också viktigt att avtal rörande dem sluts innan förrättningar görs. SFV skriver även att ströängarna ska undantas från reservatsföreskrifter, markeras på en karta och att SFV som förvaltare behöver tillträde. Vidare vill SFV uppmärksamma länsstyrelsen på att Nordenskiöldsloppets (världens längsta skidlopp) sträckning går genom det planerade reservatet.

SFV föreslår att länsstyrelsen avvaktar med att ta beslut innan avtal om nyttjande och underhåll av vägarna har slutits, samt att frågan om ströängarna har klargjorts. I övrigt har SFV inget att erinra mot förslaget.

Jokkmokks kommun

Jokkmokks kommun har inga invändningar mot bildandet av naturreservatet. Dock har kommunen i sitt yttrande valt att lämna några kommentarer. De betonar vikten av att synliggöra naturreservatet på väl valda platser för allmänheten och för att främja friluftsliv, rekreation och naturturism, samt att naturskydd inte bör utgöra oöverkomliga hinder för utveckling av det lokala näringslivet och det rörliga friluftslivet. Kommunen är positiv till att länsstyrelsen föreslår att regelbundet utvärdera behovet av

anläggningar för friluftsliv, för att underlätta för rörligt friluftsliv och förebygga slitage på naturen. Kommunen förutsätter vidare att länsstyrelsen informerar besökare om sophantering. Kommunen anser generellt att mineralprospektering inte ska ske inom naturreservat. Kommunen är positiv till att främmande arter, som bedöms utgöra hot mot ekosystemen i reservatet, ska bekämpas. Slutligen ser kommunen även positivt på att samråd ska genomföras inför planering av skötselåtgärder som kan påverka renskötseln, samt att föreskrifterna öppnar upp för genomförande av ekobaserad röjning/gallring, i syfte att främja naturbete för ren och andra arter i reservatet.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området Iegelvárre utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Skogen är till stor del urskogsartad och tillhör den nationellt och inom EU prioriterade livsmiljötypen Västlig taiga, som minskat kraftigt i utbredning under de senaste 100 åren. Området har egenskaper och strukturer som bildats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under mycket lång tid. I reservatet har arten liten aspgelélav (*Collema curtisporum*), registrerats vilken omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP).

Alla reservatets sjöar och vattendrag ingår i avrinningsområdet *Lilla Luleälven uppströms Skalka och Tjaktajaure samt Pärlälven*, som är nationellt utpekade som värdefulla vatten av Naturvårdsverket. Alep Juksávrre i söder ingår i *Pärlälven med biflöden* vilket av Fiskeriverket är nationellt utpekat som särskilt värdefullt vattendrag. Vandringshinder och ohållbart fiske innebär hot mot dessa värdefulla vattenmiljöer.

Naturreservatet erbjuder höga upplevelsevärden och goda möjligheter att uppleva och nyttja orörd natur genom aktiviteter som bär- och svampplockning, fiske, jakt, vandring och skidåkning.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Regering och riksdag har uppdragit åt länsstyrelserna att arbeta med skydd och skötsel av värdefull natur. Områdesskyddet är en prioriterad del av regeringens miljöpolitik, som både på nationell och regional nivå följer fastställda riktlinjer och strategier.

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljökvalitetsmål:

- Levande skogar
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Storslagen fjällmiljö
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för rennäringen som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Delar av reservatet är även utpekade som kraftcentrum för rennäring i Jokkmokks kommuns översiktsplan. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande.

Reservatet berör ett påverkansområde (Stoppområde för höga objekt samt MSA-område, Jokkmokks flygbas TM0072) till ett område som är av riksintresse för totalförsvaret. Områden som är av riksintresse för totalförsvaret ska enligt 3 kap. 9 § andra stycket MB skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten eller

utnyttjandet av anläggningarna. Då inga objekt högre än 20 meter är planerade att uppföras inom reservatet bedömer länsstyrelsen att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Det finns ytterligare två intressen att beakta; naturvårdsintresset och intresset av att utvinna värdefulla ämnen och material. Länsstyrelsen bedömer att dessa är betrakta som allmänna intressen enligt 3 kap. MB.

Igelvårres mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden och skall enligt 3 kap. 6 § 1 st. MB så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta naturvårdsintresse.

Naturreservatet berör ett område som har potential att innehålla värdefulla ämnen och material och ska, enligt 3 kap. 7 § 1 st. MB, så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa. I området planeras undersökningsverksamhet enligt minerallagen. Det är dock ännu inte känt om det finns några förekomster som är brytvärda i området. Länsstyrelsen bedömer att det finns goda skäl för att den kunskapsuppbyggnad som undersökningsverksamheten innebär får möjlighet att fortgå även efter att reservatet bildats. Därför har länsstyrelsen infört en föreskrift med tillståndsplikt för undersökningsarbete enligt gällande minerallagstiftning samt en föreskrift för tillhörande terrängkörning. Se vidare i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter, Mineralintressen*.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen med tillägg och fördjupningar. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som styrker rennäringens intressen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Sametinget

Sametinget framför i sitt yttrande att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet och att berörda samebyar ska få inflytande i bildandet av naturreservatet. Länsstyrelsen har infört långtgående anpassningar av föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande. Samebyar ges möjlighet till inflytande under handläggningen genom konsultationer och föreläggs att yttra sig över förslag till beslut och skötselplan.

Svenska samernas riksförbund

Under konsultationer i ärenden om bildande av naturreservat har flera samebyar framfört behov av att kunna utföra vissa åtgärder i naturreservat för att underlätta för renskötseln. Det handlar dels om möjligheten att genomföra röjning eller utglesning av täta yngre bestånd med låga naturvärden, dels flytt av liggande döda träd. Länsstyrelsen har därför i reservatsföreskrifterna infört en möjlighet att, under vissa förutsättningar, med länsstyrelsens tillstånd utföra åtgärder för att underlätta för renskötseln. Ett av villkoren för att tillstånd ska kunna meddelas är att staten äger marken.

SSR har begärt ett förtydligande till varför möjligheten endast omfattar statens mark och om det finns möjlighet att börja införa det även på privat mark.

I samband med beslut om bildande av naturreservat kan fastighetsägare ha rätt till ersättning. I de flesta fall träffas avtal om intrångsersättning innan det slutliga reservatsbeslutet fattas. Överenskommelsen träffas då med utgångspunkt från ett förslag till föreskrifter. Om man därefter ändrar föreskrifterna kan det kräva en ny ersättningsutredning och förhandling. Därför har länsstyrelsen

gjort bedömningen att det endast är lämpligt att införa sådan tillståndsplikt på statens mark. Frågan om det i framtiden är möjligt att införa möjligheten även på privatägd mark kan besvaras först efter ytterligare utredning.

Statens fastighetsverk

När ny fastighet bildades för naturreservatet, bildades också servitut och gemensamhetsanläggning (Pärland GA:3) för vägen som går in i reservatet norrifrån och igenom Parkijaur 1:3 (5 och 6), se Bilaga 4. Därmed har länsstyrelsen redan uppfyllt Statens fastighetsverks begäran om att klargöra vägfrågan.

Angående ströängar har föreskrifterna A9 och A13 lagts till, vilka möjliggör körning i terrängen till och från ströängar i samband med jord- och skogsbruksåtgärder efter tillstånd från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan inte utmärka ströängarna på en karta då deras gränser är outredda i fastighetsregistret.

Mineralintressen

SGU önskar att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska undantas från A och C-föreskrifterna. Länsstyrelsen instämmer med SGU om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden. Föreskrifterna ska skydda mot åtgärder som kan skada de höga naturvärdena och därmed motverka syftet med reservatet. Det är alltså främst åtgärderna i sig som måste regleras, inte vem som utför dem. Länsstyrelsen ser därför ingen möjlighet att utforma särskilda undantag för statliga myndigheter såsom SGU föreslår.

Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Länsstyrelsen vill påtala att vissa

undersökningsåtgärder redan är tillåtna, då de inte strider mot reservatsföreskrifterna. Sådana åtgärder kräver ingen dispens.

Både SGU och Jokkmokk Iron Mines AB avstyrker reservatsbildningen eftersom det föreslagna naturreservatet sammanfaller med riksintresseområdet för järnmalmsfyndigheten Kallak och gällande undersökningstillstånd enligt minerallagen. Varken SGU eller Jokkmokk Iron Mines AB delar länsstyrelsens bedömning att det föreslagna naturreservatet inte påtagligt försvårar utvinningen av värdefulla ämnen och material inom riksintresset.

I den slutliga handläggningen av ärendet har länsstyrelsen ändrat gränsen för naturreservatet så att den del av reservatsområdet som i tidigare förslag överlappade med riksintresse för värdefulla ämnen och material inte ska ingå i naturreservatet.

Som framgår av avsnittet *Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap.* MB har länsstyrelsen gjort en avvägning mellan naturvårdsintresset och samhällets behov av metaller och mineral. Jokkmokk Iron Mines AB har anfört att denna avvägning har gjorts på ett otillräckligt underlag, men Länsstyrelsen anser att det underlag som legat till grund för beslutet både är tillräckligt och välgrundat. Det finns idag inte tillräckliga underlag för att kunna bedöma huruvida brytning av mineraler inom reservatsområdet är företags- eller samhällsekonomiskt motiverade. Det är däremot väl känt att naturvärdena i området är mycket höga och reservatsbildningen syftar till att skydda dessa värden, som även stäcker sig utanför reservatets gränser och som länsstyrelsen bedömer är av såväl nationell som internationell betydelse. Vidare berörs området av riksintresse för rennäring som myndigheten bedömer kommer att gynnas av reservatsbildningen.

Inventeringen av reservatsområdet samt efterföljande marköverföring av större delen av området från Statens fastighetsverk till Naturvårdsverket är ett resultat av Skogspropositionen 2021/22:58 och regeringsuppdraget Skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240). Staten har gjort mycket stora investeringar för att få tillgång till övriga delar av marken och därmed möjliggöra bildandet av naturreservatet Iegelvärre. Länsstyrelsen konstaterar att ett naturreservatsbeslut behöver fattas snarast, dels för att säkra statens investering, dels för att

länsstyrelsen ska kunna följa regeringsbeslutet att marken ska skyddas som naturreservat (enligt prop. 2008/09:214).

Tillsammans utgör de delar av undersökningstillstånden som överlappar reservatsområdet ca 2600 ha, vilket utgör ca 31% av reservatsområdet. Skogen inom dessa delar utgörs delvis av urskogsartad fjällnaturskog och tillhör den nationellt och inom EU prioriterade livsmiljötypen Västlig taiga. Ett stort antal fynd av hotade och sällsynta arter har även dokumenterats i reservatet, bland annat arten liten aspgelélav (*Collema curtisporum*), vilken omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Våtmarkerna, Södra Tjökkaure och Rakkalvisjegge, som alla berörs av gällande undersökningstillstånd har vissa respektive höga naturvärden enligt Våtmarksinventeringen (VMI). Alla reservatets sjöar och vattendrag ingår i avrinningsområdet till *Lilla Luleälven uppströms Skalka och Tjaktajaure samt Pärlälven*, som är nationellt utpekade som värdefulla vatten av Naturvårdsverket. Reservatsbildningen förväntas stärka skyddet av alla dessa nämnda naturvärden, samt bidra till minskad fragmentering av naturvärdena.

Samtidigt finns ett stort samhällsintresse för metaller och mineral som bland annat krävs för den gröna omställningen och bättre geologisk kunskap kan dessutom ha en stor betydelse för andra intressen i samhället som t.ex. infrastruktur och byggande. Länsstyrelsen anser det därför som rimligt att den kunskapsuppbyggnad som undersökningsarbetet utgör ges förutsättningar att fortsätta även efter att reservatet bildats. Med detta som utgångspunkt har länsstyrelsen eftersträvat en lösning där de höga naturvärdena skyddas samtidigt som undersökningsarbetet kan fortlöpa.

Som en följd av avvägningen mellan naturvårdsintresset och samhällets behov av metaller och mineraler har Länsstyrelsen infört nya föreskrifter med tillståndsplikt för undersökningsarbete enligt gällande minerallagstiftning. Tillståndsplikt i ett reservatsbeslut innebär att länsstyrelsen anser att en åtgärd kan få utföras, åtminstone i viss omfattning, men att det kan finnas behov av särskilda krav på utformning, lokalisering m.m. Genom ett tillståndsförfarande blir ett undersökningstillstånd realiserbart även i den delen av undersökningsområdet som berörs av naturreservatet. Tillståndsförfarandet säkerställer även att syftet med naturreservatet uppnås i det fall det blir aktuellt att genomföra geologiska undersökningar i området. Tillståndsplikten utformas

som A-föreskrifter (A 16 och A 17) och anger att det med länsstyrelsens tillstånd är tillåtet att bedriva undersökningsarbete enligt minerallagen (1991:45), samt terrängkörning i enlighet med 1 § andra stycket punkt 7 i terrängkörningsförordningen (1978:594) i syfte att genomföra nödvändiga transporter i samband med undersökningsarbete. Föreskriftsområdet redovisas i Bilaga 5 och omfattar undersökningstillstånden Parkijaure nr 6, 7 och 8, där de överlappar med naturreservatet.

Bolaget skriver i sitt yttrande att ytterligare ett reservat i området kring Kallak riskerar att påverka utfallet av den miljötillståndsprocess som krävs för att få ett miljötillstånd för den planerade gruvan. De uttrycker även en oro över att reservatet kan ha en negativ påverkan på bolagets bearbetningskonsession och undersökningstillstånd i anslutning till denna.

Igelvårres mycket höga naturvärden finns där oberoende av om området skyddas som naturreservat eller inte och länsstyrelsen anser att det är viktigt att dessa värden beaktas i en miljötillståndsprocess.

Länsstyrelsen känner till bolagets bearbetningskonsession och övriga undersökningstillstånd, men då deras yttergränser ligger ca 5 kilometer respektive ca 3 och 4 kilometer från reservatets yttergräns anser länsstyrelsen inte att det är motiverat att avvakta med reservatsbildningen på denna grund.

Jokkmokk Iron Mines AB anför att, om länsstyrelsen inte kan avvakta med reservatsbildningen bör gällande prospekteringstillstånd, kända och förväntade mineraliseringar och prospekteringsmål undantas från reservatsbildningen med en buffertzona om en kilometer. Bolaget anser vidare att reservatsföreskrifterna explicit behöver tillåta både undersökningsarbete enligt minerallagen och gruvverksamhet inklusive utvinning av metall och mineral, samt uppförande av tillhörande infrastruktur.

Länsstyrelsen anser inte att de underlag som hittills presenterats är tillräckliga för att motivera den typen av ändringar i reservatsbeslutet som bolaget anför. Länsstyrelsens bedömning är att den införda tillståndsplikten är en lämplig avvägning mellan mineralintresset och naturvårdsintresset. Länsstyrelsen anser att i det fall en brytvärd fyndighet kan påvisas i ett senare skede så är det då avvägningen bör ske om huruvida bevarandet av naturvärdena på platsen eller mineralbrytning är det som ger mest samhällsnytta. Det

finns i dag inte tillräckliga underlag för att bedöma områdets samhällsnytta utifrån dess malmpotential.

Enligt bolaget riskerar bildandet av reservatet på ett betydande sätt att försvåra etableringen av en gruva både inom reservatet och i dess närhet, vilket riskerar att leda till en lägre villighet att undersöka områdets malmpotential. Bolaget anser att en avvägning mellan mineralintresset och områdets naturvärden därmed i praktiken omöjliggörs, eftersom tillräcklig information om områdets malmpotential inte kommer att kunna skaffas.

Länsstyrelsen konstaterar att undersökningsarbeten pågår i stora delar av länet, men att endast en ytterst liten andel av initierade prospekteringsprojekt ger tillräckliga indikationer på närvaro av malm. Processen från den inledande fältkarteringen till initieringen av en gruvplanering kan ta flera årtionden, även om de geologiska indikationerna visar sannolik förekomst av malm. Bevarandet av biologisk mångfald och arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen är en hörnsten i det nationella miljöarbetet. Naturreservat är en av de skyddsformer som utgör basen i det formella skyddet av värdefulla naturområden och biologisk mångfald. Om Länsstyrelsen ska fullgöra sina uppdrag behöver arbetet med reservatsbildning kunna fortgå även där undersökningstillstånd finns. Länsstyrelsens bedömning är att den mest rimliga avvägningen mellan mineralintresset och naturvårdsintresset bör vara att fortsätta bilda naturreservat samtidigt som prospektering under vissa villkor tillåts fortsätta inom reservaten. På så sätt skyddas höga naturvärden samtidigt som den kunskapsuppbyggnad som prospektering utgör ges möjlighet att fortgå.

Jokkmokk Iron Mines AB tar upp regeringsbeslutet om att upphäva Bratt-Gallabergets naturreservat i Bodens kommun och anser att motsvarande bedömning bör göras i Iegelvärre, då de anser att förutsättningarna är mycket likartade. Bolaget anser även att Iegelvärres naturvärden redan skyddas mot exploatering genom att marken till största delen ägs av Naturvårdsverket, samt att nödvändig skötsel kan genomföras.

Länsstyrelsen anser inte att förutsättningarna i Bratt-Gallaberget och Iegelvärre naturreservat är såpass likartade att samma bedömning kan göras i båda ärendena. Fyndigheten i Bratt-Gallabergets naturreservat avser naturmaterial som omfattas av förordningen om kritiska råmaterial (EU 2024/1252). Därtill har

prospekteringsarbete pågått under flera år och det finns därför god kännedom om områdets geologiska sammansättning. I Iegelvárre, där fyndigheten avser järn, är prospekteringsarbetet ännu i ett tidigt skede och områdets malmpotential är ännu mycket oklar.

Länsstyrelsen delar heller inte bolagets åsikt om att Iegelvárres naturvärden skyddas av att Naturvårdsverket äger en stor del av marken. Dels överlappar undersökningstillstånden med ett 270 hektar stort område som ägs av Jokkmokks sockenallmänning och som omfattas av intrångsavtal. Dels kan naturvårdande skötselåtgärder först komma till stånd när naturreservatet vunnit laga kraft. Det är i reservatsbeslutet skötselplanen fastställs och förvaltare beslutas. De medel som länsstyrelsen förfogar över till naturvårdande skötsel är det statliga anslaget till åtgärder för värdefull natur. Anslaget är avsett för arbete med förvaltning av skyddade områden. Det har i detta avseende ingen betydelse att Naturvårdsverket äger marken.

Slutligen vill länsstyrelsen understryka att staten har gjort mycket stora investeringar för att få tillgång till marken inom Iegelvárre och därmed möjliggöra bildandet av naturreservatet. För större delen av området finns dessutom ett regeringsbeslut om att marken ska skyddas som naturreservat (enligt prop. 2008/09:214).

Jokkmokk Iron Mines AB önskar att en samlad konsekvensanalys för mineralnäringen ska redovisas vid reservatsbildningar. Länsstyrelsen är medveten om att reservatsbildning kan få konsekvenser för olika näringar, men har inte någon skyldighet att göra en mer omfattande avvägningar än vad som gjorts i ärendet.

Konsekvensutredning

Enligt 3 och 5-7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Förordningen tar sikte på sådana föreskrifter som följer av 8 kap. regeringsformen (1974:152). Det är därmed endast ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, de s.k. C-föreskrifterna, som omfattas av bestämmelserna. Beslut om inskränkningar enligt 7 kap. 5-6 §§ miljöbalken, de s.k. A- och B-föreskrifterna, omfattas alltså inte av förordningen och någon konsekvensutredning behöver därför inte tas fram för dessa delar.

Enligt 4 § samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Iegelvärre naturreservat

Kommun: Jokkmokk

Lägesbeskrivning: 30 km NNV om centrala Jokkmokk

Fastigheter: Pärlan 2:22, Naturvårdsverket
Pärlan 2:1, Statens fastighetsverk
Allmänningsskogen S:1, Jokkmokks sockenallmänning
Parkijaur 1:3, Statens fastighetsverk, (ströäng)

Marksamfälligheter: Björkholmen S:3

Samfälligheter väg: Granudden GA:2
Pärlan GA:3

Samebyar: Jåhkågaska tjiellde
Tuorpon

Förvaltare: Länsstyrelsen

Area: ca 8468 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 5941 ha
varav produktiv skog ca 3858 ha
Våtmark ca 1080 ha
Sjöar och vattendrag ca 896 ha
Övrig mark ca 551 ha

Beskrivning av området

Iegelvärre naturreservat är ett stort sammanhängande urskogsområde som inkluderar flera berg, sjöar och våtmarker. Med

dess värdefulla miljöer erbjuder Iegelvårre naturreservat skydd åt flera hotade arter, främst dem vars livsmiljöer återfinns på gamla träd och död ved.

Områdets geografi är omväxlande och höjdskillnaderna pendlar mellan 350 och 586 m ö.h. I nordvästra delen av reservatet finns berget Iegelvårre, som har gett reservats sitt namn. Berget sträcker sig drygt 500 m ö.h. och har tämligen runda former. Det namnlösa berget i nordöstra delen av reservat, norr om Tjähkkávrre har en distinkt nordbrant. I södra delen av området finns berget Ragálvis (553 m ö.h.) och reservatets högsta berg Juovvavårre (586 m ö.h.).

I centrala delarna av reservatet ligger utsträckta våtmarker. Våtmarkerna sammanlänkas via bäckar som rinner ut i sjöarna i reservatet. Från Tjähkkávrre rinner en 15–20 meter bred och stenig bäck, Maivesjákkå, ner till Bálkasjávra. Området utgör en oreglerad del av Luleälvens avrinningsområde, som rinner ut i Luleälven via Pärälven. I Alep Juksávrre, en mindre sjö i södra delen av reservatet, förekommer både öring och harr. Förutom några vägtrummor och en damm i Áhkehávrres utlopp har vattendragen i reservatet en naturlig struktur.

Våtmarksinventeringen (VMI) visade att våtmarkerna har vissa till höga naturvärden. Till större del består dessa av topogena kärr, men strängblandmyr, soligena kärr och mosaikblandmyr förekommer också. Vissa delar utgörs av sumpskog.

Skogarna i Iegelvårre utgörs till stor del av talldominerade bestånd som är flerskiktade och urskogsartade. I större delen av reservatet ligger medelåldern på träden runt 200 år, men det finns även spridda tallar med åldrar uppemot 500 år. På dessa gammeltallar finns det gott om hänglav. Gran förekommer i varierande grad; från enstaka bestånd av urskogsartad granskog med 200–300 år gamla träd, till inslag av gammalgranar i tallbestånd och barrblandskog. Det finns spridda inslag av lövträd, framförallt björk men på sina håll även asp och sälg. På topparna av Ragálvis och Juovvavårre finner man en miljö som liknar fjällbjörkskog med inslag av gamla tallar.

Skogarna i Iegelvårre har brunnit vid olika tidpunkter, och vissa delar har brunnit flera gånger. Brandspår i form av brandstubbar och brandljud förekommer på flera håll i reservatet. Det finns speciella brandljud att upptäcka i reservatet; här finns träd med dubbla brandljud, träd med tre meter höga brandljud och brandljud i asp. Större delen av reservatet brann senast under 1800-talets första

hälft. Dessutom finns det delar där skogen inte brunnit på mycket länge, och brandspår är därför sällsynta, vilket innebär att skogen är i ett sent successionsstadium.

Området är till största delen opåverkat av skogsbruk. Delar har dock dimensionsavverkats, vilket kan ses på gamla sågade stubbar från 1900-talets mitt. Dessutom finns det spår av plockhuggning med yxa och spår av att man tillvaratagit vindfällan omkring förrförra sekelskiftet. Även de delar som påverkats av historiskt skogsbruk, har till stor del en naturlig struktur, med träd i varierande storlek och åldersstruktur med inslag av riktigt gamla träd.

Förekomsten av död ved varierar beroende på påverkansgraden. Det går från gott om död ved, både stående och liggande i alla nedbrytningsklasser, till mindre förekomster av gamla lumpar, vindfällan och torrtallar. Flera bestånd i reservatet är dock helt opåverkade av skogsbruk, till exempel på berget Rakalvis, och avsaknaden av stubbar i dessa delar är anmärkningsvärd. Endast ett fåtal stubbar har hittats i hela centrala och södra delarna av reservatet.

I området finns spridda utvecklingsmarker, d.v.s. områden där skogen är så pass påverkad att den har lägre naturvärden. Många av dessa har dock goda förutsättningar att utvecklas fritt till värdefull naturskog i framtiden.

Artinventeringen i området är mycket översiktligt gjord, men ändå har över 40 hotade och sällsynta arter noterats och bland dessa flera typiska arter för boreal taiga. Många av arterna är beroende av gamla träd eller död ved i olika stadier av nedbrytning. Några exempel är knottrig blåslav, smalfötad taggsvamp, gammelgranskål, liten aspgelélav, garnlav, liten sotlav, urskogsporing, taigaskinn och doftticka. Spår av reliktböck, tretåig hackspett, tallbit samt lavskrika har observerats i området.

Under vårvintern arrangeras världens längsta skidlopp, det 22 mil långa skidloppet Nordenskiöldsloppet, genom Iegelvärre naturreservat. Bansträckningen löper genom hela reservatet.

Tuorpon sameby och Jåhkågaska tjiellde har renskötselrätt i området. Gränsen som skiljer samebyarna åt går i nordväst-sydöstlig riktning längsmed vattensystemets lopp. Båda samebyarna använder reservatet som förvinterland, rastbete, uppsamlingsområde, vinterland och vårvinterland. Ett mindre

område används som vårländ av Jåhkågaska tjiellde. Dessutom har båda samebyarna flyttleder i området. Det finns även spår av flera äldre barktakter, som vittnar om områdets historiska samiska användning.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Anna Swärd som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Elin Winnberg Bergström medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Vägkarta
5. Karta som avses i föreskrifterna A. 16 och A. 17
6. Bansträckning för Nordenskiöldsloppet 2026
7. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.

Hur ni vill att beslutet ska ändras.

Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

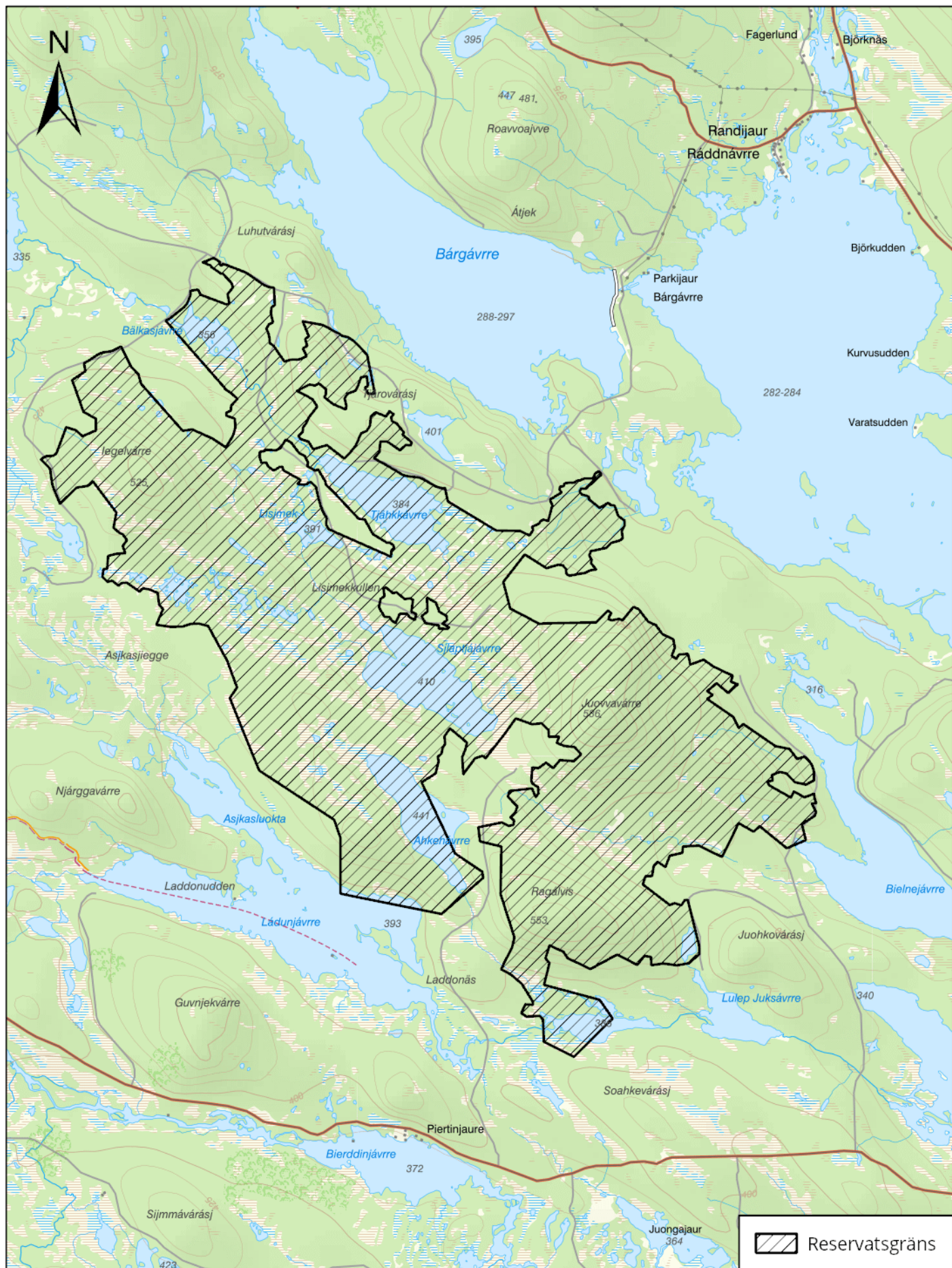
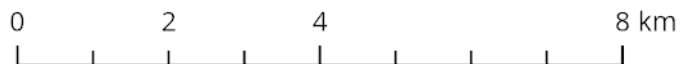
Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

legelvårre naturreservat

Areal: ca 8468 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 9852-2024

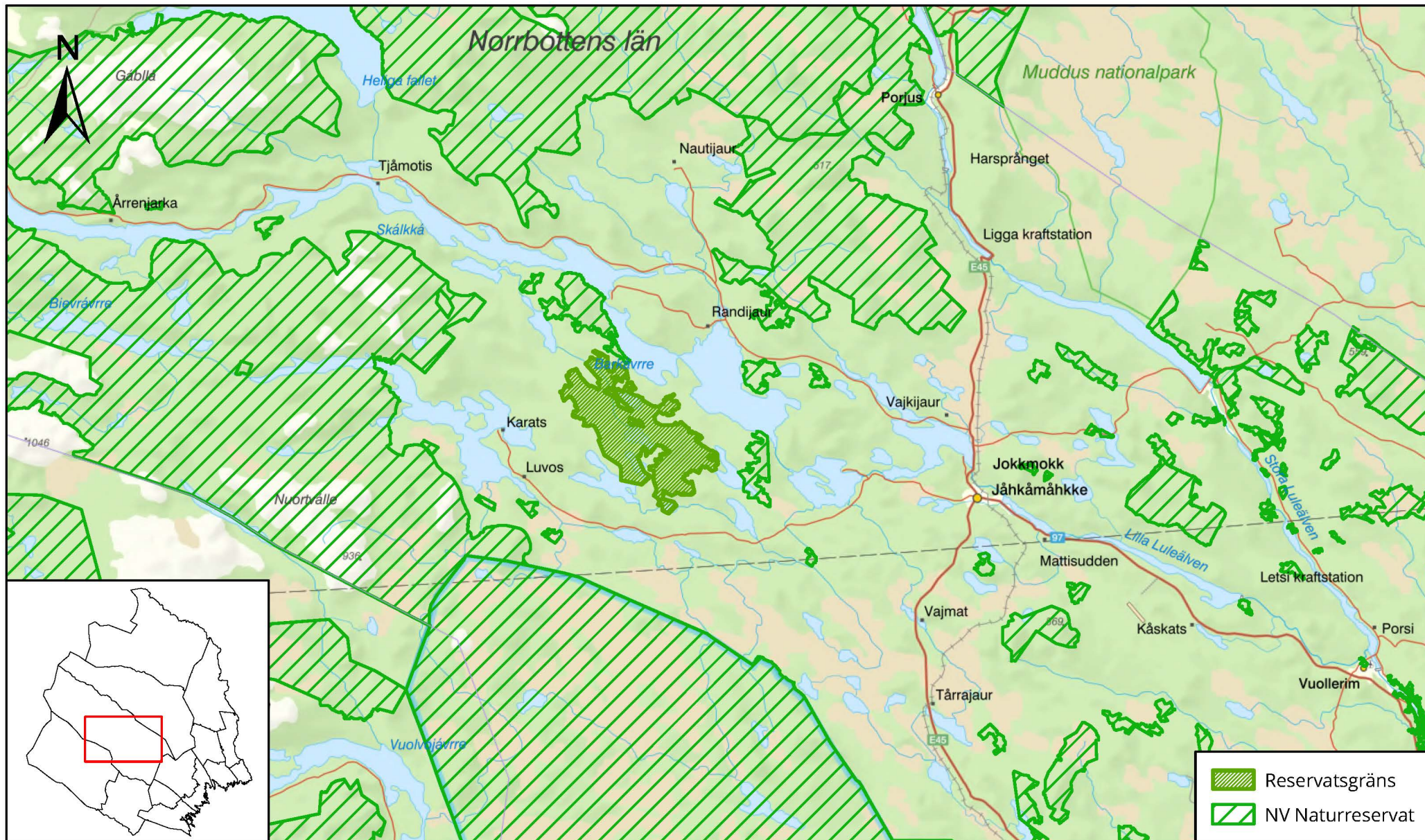
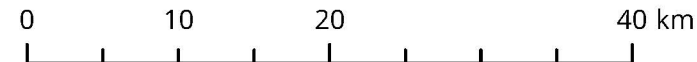
NVR ID 2201619

Bilaga 3

Igelvårre naturreservat

Jokkmokks kommun

Skala: 1:500 000

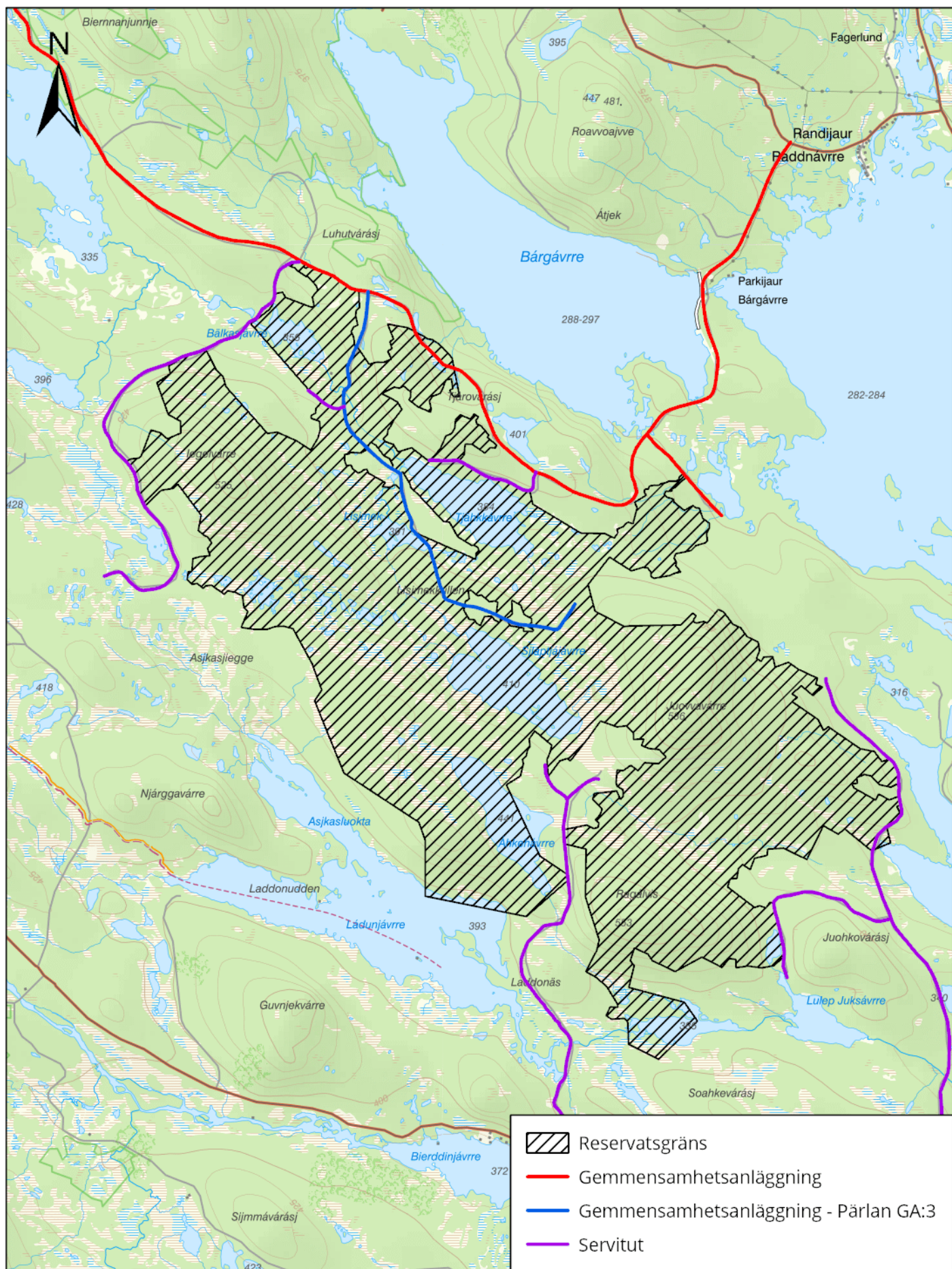
legelvårre naturreservat

Vägar

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:100 000

0 2 4 8 km

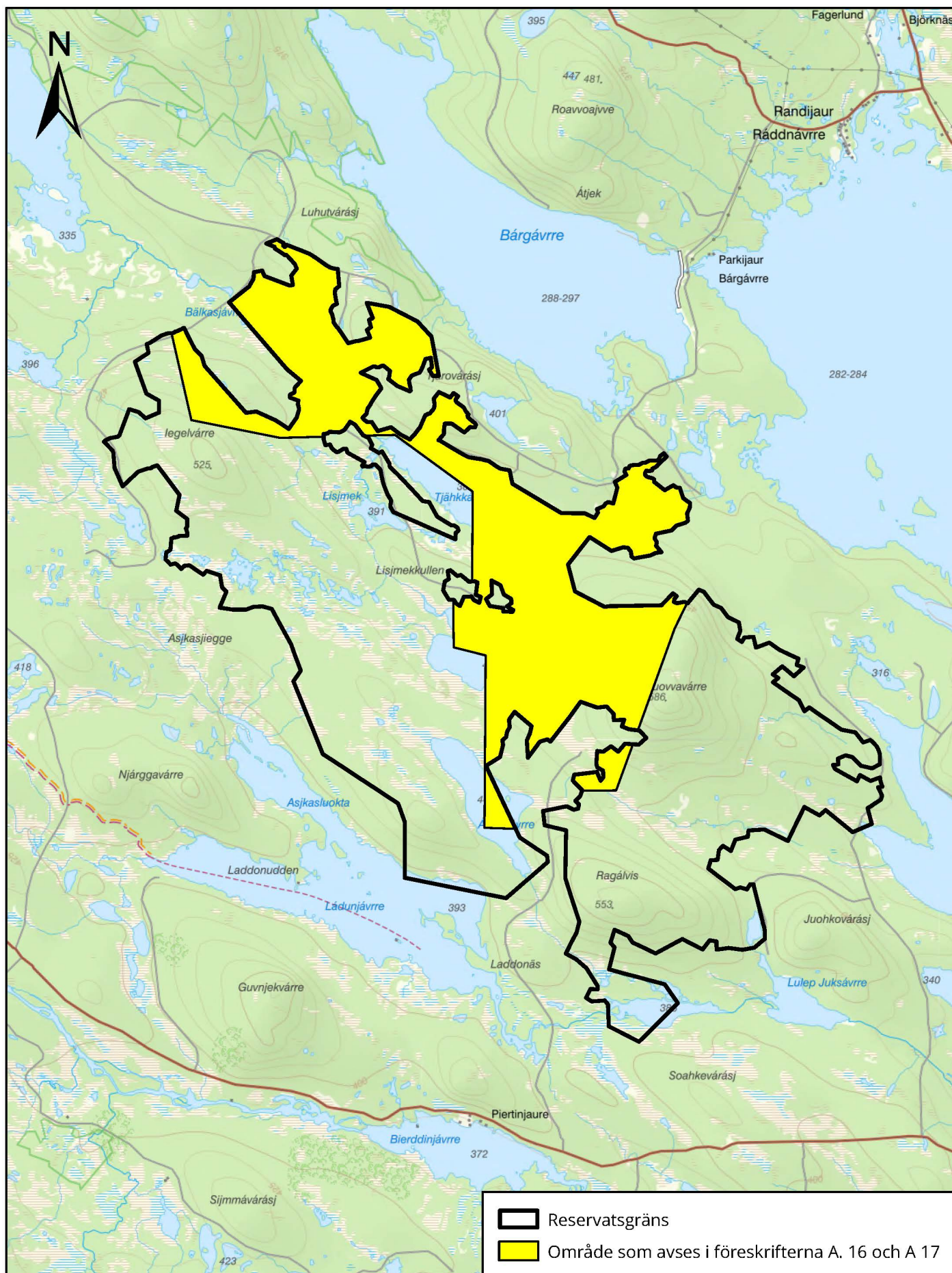

legelvårre naturreservat

Område som avses i föreskrifterna A. 16 och A. 17

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:100 000

Länssstyrelsen
Norrbotten

Bansträckning för Nordenskiöldsloppet 2026, som avses i föreskrift C8

Skala: 1:100 000

